

แนวทาง ๗ มาตรการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค ได้เสนอจัดทำแนวทาง ๗ มาตรการดำเนินการสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้สถานศึกษาได้มีแนวปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานตาม ๗ มาตรการสถานศึกษาปลอดบุหรี่ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางนี้ โดยเฉพาะสถานศึกษาในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอนาคตต่อไปจะขยายให้ครอบคลุมสถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้แก่สถานศึกษาที่สนใจเข้าร่วมดำเนินการสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีการกำหนดแนวทางดำเนินงานที่สำคัญเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่ นักเรียน/นักศึกษา ในทุกมิติ ดังนี้

มาตรการที่ดำเนินการ	แนวทางดำเนินงานของสถานศึกษา
๑. มาตรการที่ ๑ นโยบาย “สถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ของสถานศึกษา	๑.๑ จัดทำนโยบายสถานศึกษาเป็นเขตปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นลายลักษณ์อักษร และลงนามโดยผู้บริหาร
	๑.๒ ถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยการประกาศเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งเผยแพร่ นโยบายสู่นักเรียน/นักศึกษา ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยมีการระบุงการปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกพื้นที่ของสถานศึกษาและมีมาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืนตามกฎหมาย
	๑.๓ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายที่เกี่ยวข้องผ่านช่องทางการสื่อสารในหลายช่องทาง
๒. มาตรการที่ ๒ การบริหารจัดการในสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๒.๑ จัดตั้งคณะทำงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน
	๒.๒ สํารวจข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา เช่น จำนวนผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความต้องการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการกระทำความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.๒๕๕๑ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง
	๒.๓ ติดตามผลการดำเนินงาน โดยคณะทำงานของสถานศึกษา
๓. มาตรการที่ ๓ การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๓.๑ จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นเขตปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้
	๓.๑.๑ มีการติด/แสดงข้อความหรือสัญลักษณ์ ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยติดป้ายให้เห็นชัดเจน
	๓.๑.๒ มีการเฝ้าระวังไม่ให้มีการขายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา และรอบสถานศึกษา
	๓.๑.๓ การห้ามโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยินยอมให้ผู้อื่นมาโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่สื่อถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในสถานศึกษา
	๓.๑.๔ ขอให้สถานศึกษาและนักเรียน/นักศึกษา ไม่รับการสนับสนุนใดๆ จากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
	๓.๒ ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ให้เป็นสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
๔. มาตรการที่ ๔ การสอดแทรกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร	๔.๑ วางแผนและกำหนดกิจกรรมเพื่อสอดแทรกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรายวิชาและกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกหลักสูตร
๕. มาตรการที่ ๕ การมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๕.๑ ส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกันเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งบริเวณในและนอกสถานศึกษา
	๕.๒ ส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างค่านิยมการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่องทางที่หลากหลาย
	๕.๓ ส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษามีภูมิคุ้มกันในการปกป้องตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
	๕.๔ ส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาร่วมรณรงค์บ้านและชุมชนปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และชักชวนให้คนในบ้านเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรการที่ดำเนินการ	แนวทางดำเนินงานของสถานศึกษา
๖. มาตรการที่ ๖ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๖.๑ มีกระบวนการป้องกัน คัดกรอง และติดตามนักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มเสี่ยง เพื่อป้องกันการเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน/นักศึกษา
	๖.๒ มีกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือ ให้คำปรึกษานักเรียน/นักศึกษาที่มีแนวโน้มอาจจะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ให้อยู่เกี่ยว และติดตามผลการเลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน/นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง
	๖.๓ มีกระบวนการส่งต่อนักเรียน/นักศึกษาที่ติดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้าสู่ระบบบริการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามความเหมาะสม และติดตามผลการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าสู่ระบบบริการเลิกดื่มอย่างต่อเนื่อง
๗. มาตรการที่ ๗ กิจกรรมร่วระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	๗.๑ มีกิจกรรมสร้างความตระหนักเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับชุมชน
	๗.๒ ชี้แจงและขอความร่วมมือร้านค้าในชุมชน ไม่ให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เยาวชนร่วมกับชุมชนรอบสถานศึกษา
	๗.๓ ผลักดันให้ผู้นำชุมชนมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานชุมชนปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

หมายเหตุ : แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษา หรือพื้นที่ได้

๑. นิยามศัพท์

“สถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายถึง ที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- ๑) เป็นสถานศึกษาทุกระดับชั้น คือ ประถมศึกษา อาชีวศึกษา มัธยมศึกษา และ อุดมศึกษา ที่มีการจัดให้สถานที่ทุกพื้นที่ของสถานศึกษาห้ามขายห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- ๒) มีการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งมีมาตรการเฝ้าระวังการขยายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเมื่อพบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา
- ๓) มีการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปลูกฝังค่านิยมเพื่อการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่เยาวชน บุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องต้องไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณเขตสถานศึกษา

๒. การเข้าร่วมดำเนินการสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ๑) สถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ของทั่วประเทศที่ร่วมดำเนินงานเพื่อเป็นสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสถานศึกษาที่สนใจสามารถติดต่อข้อมูลเพิ่มเติม ได้ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- ๑.๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา
- ๑.๒ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
- ๑.๓ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- ๑.๔ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- ๑.๕ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑ – ๑๒ และสถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง
- ๑.๖ สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

- ๒) สถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้นแบบ คือ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาเพื่อปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ผ่านเกณฑ์ประเมินสำหรับสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้นแบบ) และมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานแก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่นๆ

๓. ดัดแปลงเนื้อหาเอกสารมาจาก “เครือข่ายครูเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่” และ “สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค”

.....